

Бібліографія праць Мирослава Антоновича, опублікованих у незалежній Україні (<i>Тамара Коноварт</i>)	289–290
Наукова хроніка Інституту Літургійних Наук УКУ 2004–2005 рр.	291–301
Видання Інституту Літургійних Наук та у співпраці з ІЛН.	302–304
Мирослав Антонович (1 березня 1917 — 11 квітня 2006) (<i>Крістіян Ганнік, Наталя Сиротинська, Андрій Ясіновський, Юрій Ясіновський</i>)	305–309

Марія Качмар (Львів)

НАУКОВА ХРОНІКА ІНСТИТУТУ ЛІТУРГІЙНИХ НАУК УКУ 2006–2007 рр.

2006

- 2 лютого — відбувся науковий семінар «Рукописна і стародрукована книга», з доповіддю *Реставрація і консервація рукописів і стародруків* виступила п. Леся Дзендзелюк, старший науковий співробітник ЛНБ ім. В. Стефаника НАНУ.
- 8 лютого — на черговому засіданні наукового семінару з доповіддю *Нові погляди на слов'янську гимнографічну поезію* виступив проф. Юрій Ясіновський, який говорив про нове розуміння слов'янської гимнографії, головню староболгарської, яка не лише зберігала основні грецькі поетичні форми, але й творила власний репертуар. Головним стрижнем цих поетичних форм була музика, метричну сутність якої найкраще демонструють нотолінійні переклади в Україні з кінця XVI ст.
- 22 лютого — на науковому семінарі ІЛН доц. Наталя Сиротинська виступила з доповіддю *Гимнографія Київської Русі в дослідженнях Михайла Мур'янова*. Матеріалом для дискурсу стала авторська книга «Гимнографія Київської Русі», в якій зібрано основні матеріали наукової праці М. Мур'янова. Дослідник вважав, що саме гимнографічні тексти найяскравіше репрезентують тісний зв'язок слова і музики, а також доповнюють і поглиблюють літургійний контекст богослужень.
- 23 лютого — відбулося чергове засідання учасників семінару «Рукописна і стародрукована літургійна книга». З доповіддю *Пергаментні літургійні книги* виступив проф. Ю. Ясіновський.
- 15 березня — у рамках XVII Наукової конференції НТШ відбулося засідання Музикознавчої комісії, присвячене темі «Літургійні і богословські аспекти церковного співу». Виступили з доповідями: проф. Кр. Ганнік (Вюрцбург, Німеччина): *Кондаки Романа Мелодоса*; о. М. Бендик (Дрогобич): *Богословія Октоїха*; д-р Н. Сиротинська: *Часопросторова структура українського Ірмоляя*; проф. Ю. Ясіновський: *Літургійно-богословські ремарки в нотних ірмоляях*; В. Рудейко: *Марійська гимнографія о. Петра Крип'якевича*. Засідання завершилося презентацією тритомової праці Крістіяна Ганніка, Петера Планка та Кароліни Луцкої «Інципітарій грецької і слов'янської гимнографії» (*Das byzantinische Eigengut der neuzeitlichen slavischen Menäen und seine griechischen Originale*, I. Teilband: *Vorwort, Einführung, Incipitarius und Edition der Monate Septemder bis Februar*; II. Teilband: *Incipitarius und Edition der Monate März bis August*; III. Teilband: *Incipitarius und Edition Thetokia, Index hymnorum graecorum, Index hymnorum slavicoorum, Epimetra tria* / herausgegeben Christian Hannick, erarbeitet von Peter Plank und Carolina Lutzka [=Abhandlungen der Nordrhein-Westfälischen Akademie der Wissenschaften, Bd. 112; Patristica slavica / herausgegeben von Hans Rothe, Bd. 12]. Paderborn — München — Wien — Zürich: Verlag Ferdinand Schöningh 2006. 1619 S.)
- 16 березня — на засіданні семінару «Рукописна і стародрукована літургійна книга» проф. Крістіян Ганнік виступив із доповіддю *Типи візантійських літургійних книг*.
- 20 березня — у Львівській музичній академії ім. М. Лисенка відбулася зустріч із проф. Вюрцбурзького університету Дітером Ієцом, який розповів про літературно-музичну спадщину Вальтера фон дер Фогельвайде (XIII ст.). Його поетичній спадщині притаманне відображення особистих почуттів і переживань, а також висловлення

- політичних поглядів, як, наприклад, нагадування аристократам про необхідність збереження єдності райху (імперії).
- 30 березня — на черговому засіданні семінару «Рукописна і стародруківана літургійна книга» проф. Юрій Ясіновський виступив із доповіддю *Нотолінійний ірмологіон як літургійна книга*. Створення цього збірника, активне поширення та часте використання в літургійній практиці свідчить про особливе значення ірмолая в українському сакральному, мистецькому та навчальному середовищі ранньомодерної доби.
- 31 березня — у Львівській музичній академії ім. М. Лисенка відбувся успішний захист кандидатської дисертації частого гостя наукових семінарів ІЛН Уляни Граб на тему *Діяльність кафедри музикології Львівського університету 1912–1939 рр. у контексті європейської академічної освіти*, науковий керівник — проф. Ю. Ясіновський.
- 3–9 квітня — у м. Білому Борі (Польща) перебувала група студентів — учасників хору УКУ разом із керівником Мартою Бенькевич та духівником о. Ігорем Пецохом. За короткий час разом з учнями місцевої української школи, гімназії та ліцею наші волонтери провели реколекційні заняття, співані українські вечори та спільні богослуження. Окрім працівника ІЛН Марти Бенькевич, у поїзді взяв участь також Іван Ковальчук, адміністратор бази даних «Ірмос» ІЛН.
- 11 квітня — віце-директор ІЛН проф. Юрій Ясіновський відбув до Вюрцбурга (Баварія), щоб завершити підготовку до друку найдавнішого нотолінійного Ірмологіона кінця XVI ст. та опрацювати нову літературу до монографічного дослідження з історії та теорії української церковної монодії. Упродовж шести місяців заплановано опрацювати фонди наукових бібліотек Вюрцбурзького університету, Інституту славістики та Інституту Східних Церков.
- 11 квітня — помер д-р Мирослав Антонович (*1917), один із фундаторів української музичної медієвістики, заслужений дослідник церковного співу, лектор Літніх курсів УКУ в Римі, засновник і диригент славнозвісного «Візантійського хору» в голландському м. Утрехті.
- 13 травня — у Львівській музичній академії ім. М. Лисенка відбувся успішний захист дипломних робіт працівників ІЛН. Найвищі оцінки отримали Марта Бенькевич (*Історія української церковної музики Бориса Кудрика і Мирослава Антоновича*) та Іван Ковальчук (*Церковно-музична термінологія ранньомодерної доби (на основі комп'ютерної бази даних «Ірмос»*). Праці написано на основі наукових пріоритетів роботи ІЛН, що підтверджує високий професійний рівень спеціалізації «музикознавець-регент».
- 15–20 травня — у Варшаві відбулася міжнародна сесія Гуманітарної школи Центрально-Східної Європи *Великий тиждень у культурах пограниччя Східного і Західного християнства*, організована Осередком досліджень античної традиції (ОВТА). Зі спільною доповіддю *Страсний цикл в українській літургійній музиці: від монодії до сучасних інтерпретацій* виступили проф. Олександр Козаренко (ЛДМА ім. М. Лисенка) та д-р Наталя Сиротинська (ІЛН УКУ).
- 18–19 червня — у Львівській музичній академії ім. М. Лисенка відбувся захист магістерських праць. Успішно захистилися вихованці проф. Юрія Ясіновського та Наталі Сиротинської: музикознавиці Ольга Камінська (*Розвиток візантійської церковної музики та її вплив на українську сакральну монодію*), Оксана Озекіна (*Страсний цикл в українській сакральній монодії*), а також регенти с. Соломія (Тетяна Тесля) (*Монодійні піснеспіви Воскресної Вечірні у богослужінні Української Церкви*), с. Тереза (Наталя Юсипів) (*Монодійні піснеспіви Воскресної Утрени в богослужінні Української Церкви*) та Андрій Лехтеров (*Церковний спів монаших спільнот на прикладі Святоуспенської Унівської лаври*).

- 24 червня — 22 липня — проф. Юрій Ясіновський та д-р Наталя Сиротинська перебували на літній богословській школі в Успенській Унівській лаврі. Місяць навчання пройшов за слуханням лекцій з літургики та богослов'я, які читали о. Петро Галадза та о. Андрій Чировський, написанням рефератів, а завершився успішним складанням іспитів.
- 25 липня — 10 серпня — в Успенській Унівській лаврі вдруге відбулася літня регентська школа, організована ІЛН. Впродовж 16 днів разом жили й навчалися люди різного віку та з різних країн, але зі спільним інтересом до українського церковного співу та бажанням поліпшити практичні навички регента. З далекої Америки та Канади прибули слухачі Ярослава Лончина, Оленка Чолій, Одеса Етвуд та викладачі о. Роман Галадза й Мирон Максимів; Словаччину представляли студенти еромонах Йосиф Максим та бр. Петро Мойзиш, а Польщу — Софія Тима. Решта учасників були з України, і багато хто прийшов удруге, як, наприклад, Любов Литвинчук і Надія Судомир з Івано-Франківська, сестри студитки Марія Пишкович і Ксеня Гливанська, о. Андрій Федун і бр. Андрій Понікаревич та Андрій Сас з Унівської обителі. Вперше на школі перебувала випускниця УКУ Ірина Рясак і студенти-теоретики 1-го курсу ЛДМА ім. М. Лисенка Марія Качмар та Олег Блонський.
- Лекції читали: літургику — о. Михайло Ткачів (синкел Сокальської єпархії); літургійний спів — о. Роман Галадза (настоятель храму пророка Іллі, Канада); історію літургійного співу і сольфеджіо — проф. Юрій Ясіновський та доц. Наталя Сиротинська; вокал — доц. Олег Цигилик (ЛДМА ім. Лисенка, керівник хору «Гомін», м. Львів); хор і хорове диригування — Мирон Максимів (керівник хору *Musicus Bortniaskii*, регент церкви св. Димитрія в Торонто).
- 1 вересня — з початком нового навчального року віце-директор ІЛН проф. Юрій Ясіновський вдруге поїхав до Вюрцбурга (Баварія) для продовження свого наукового стажування.
- 12–17 вересня — у Львові перебував проф. Вюрцбурзького університету д-р Крістіян Ганнік. 13 вересня він виступив в ІЛН із доповіддю *Сучасні проблеми транскрипцій невменних текстів*. Точне прочитання грецької знакової нотації може розв'язати питання рецепції візантійського літургійного співу в українських землях та, відповідно, визначити ступінь пов'язаності української монодії з автентичними джерелами.
- 13 вересня — відбувся науковий семінар ІЛН, присвячений початкові навчального року. Основну увагу своєї доповіді *Історіографія візантійської і слов'янської літургійної музики та гимнографії* проф. Кр. Ганнік зосередив на дослідженні джерельних матеріалів. Магістри Ольга Камінська, Надія Балуцька та Роксоляна Шоробура розповіли про опрацювання бібліотеки ІЛН та визначення основних напрямків подальших студій у бібліотечних фондах Львова.
- 14 вересня — у каплиці УКУ відбулася презентація компакт-диска «Постові напиви українських Ірмологіонів XVI–XVII ст.» у виконанні вокального ансамблю *Καλοφωνία* під керівництвом диякона Тараса Грудового. Молодий колектив, уже добре знайомий у Львові як виконавець давніх богослужбових співів під час фестивалів давньої музики чи храмових богослужень, уперше презентував український ірмолойний репертуар у записі.
- Компакт-диск вийшов у серії «Духовна музика України» фундації «Андрей» напередодні відзначення десятиліття її діяльності на ниві звукозапису. Серед низки проєктів звернення до найдавнішої ділянки церковного співу — сакральної монодії — відбулося вперше. Тож ця подія стала знаковою не тільки для організаторів, а насамперед для духовної мистецької скарбниці України, що збагатилася півчим спадком, корені якого сягають глибокої давнини.

10–12 жовтня — у Вюрцбурзі (Баварія) проходила Міжнародна наукова німецько-українська конференція, присвячена культурному розвитку Галичини в проєвропейському напрямку. Конференцію організував Інститут славистики Вюрцбурзького університету (директор проф. Крістіан Ганнік).

Зібравши за «круглим столом» невелике коло учасників (16), організатори забезпечили достатньо часу для виступів, а головне для детального обговорення проблематики доповідей. Така організація конференції дозволила впродовж трьох днів розглянути широке коло питань історико-культурного, релігійного, політичного, мовознавчого та мистецького характеру.

Українську делегацію представляли: Олег Турій (*Галичина як український П'ємонт*), Юрій Ясіновський (*Слов'яно-греко-латинські джерела формування національних рис української монодії (на прикладі Галичини)*), Олександр Козаренко (*Луцька музична сецесія*), Наталя Сиротинська (*Петро Крип'якевич як дослідник візантійської гимнографії*), Андрій Ясіновський (*Іван Франко як перекладач старогрецької літератури*).

12 жовтня — під час Міжнародної наукової німецько-української конференції відбулася презентація видання німецької дослідниці Інге Кройц «Die Stufen Antiphonen in Haken-Neumenhandschriften des 16. und 17. Jahrhunderts / Степенні антифони у крюково-невменних рукописах XVI–XVII століть», що вийшла друком у видавництві Львівського Католицького Університету в серії ІЛН *Антологія візантійсько-слов'янської церковної монодії*, ч. 5. Інге Кройц дослідила степенні антифони в крюково-невменних рукописах і подала їх у транскрипції лінійною нотацією. Порівняльний аналіз цього матеріалу і степенних антифонів українських ірмологіонів засвідчив велику подібність у розвитку руської півної традиції.

8 листопада — на черговому науковому семінарі ІЛН доц. Наталя Сиротинська прочитала доповідь *Сідальні в циклі Октоїха воскресного*. Ці тексти разом із догматиками та степенними антифонами складають основу воскресного осмогласного циклу українського нотолінійного ірмологіона.

6 грудня — в ІЛН відбулася презентація двох книжок: «Українська духовна пісня XVII–XVIII ст.» доц. Юрія Медведика з Дрогобича, яка вийшла друком у видавництві УКУ, та «Теологічний портрет польсько-білоруського гуманіста і богослова Шимона Будного (1530–1593)» д-ра Штефана Фляйшмана (Вюрцбург), який перебував в Україні з нагоди участі в Музичному фестивалі ім. Анатолія Кос-Анатольського в Коломиї.

20 грудня — на науковому семінарі ІЛН проф. Юрій Ясіновський після піврічного перебування на науковій стипендії КААД у Німеччині розповів про нові аспекти в дослідженні історії візантійсько-слов'янського церковного співу. Доповідач наголосив на потребі врахування візантійської спадщини при вивченні української рецепції цього співу. Окремо йшлося також про формування бібліотечних фондів на Заході, опрацювання і видання джерел, зокрема літургійних книг, із докладним науковим коментарем.

2007

2 лютого — ІЛН спільно з Львівською консерваторією запропонував лекційний курс «Історіографія і джерела візантійсько-слов'янської та української літургійної музики: історія, жанри і форми, богословські аспекти». Лектори: проф. д-р Крістіан Ганнік, проф. д-р Юрій Ясіновський, доц. канд. мист. Наталя Сиротинська. Тематичний план:

1. Предмет і завдання курсу, музично-історична, історико-культурна та літургійно-богословська проблематика.

2. Візантійська гимнографія і літургійний спів; жанри і форми, літургійні книги, типи нотацій.
3. Слов'янська гимнографія і літургійний спів, переклади словесного і музичного тексту.
4. Київська Русь: музичні пам'ятки, нотація, осередки та школи.
5. Палеографія візантійської і слов'янської нотацій.
6. Літургійні основи візантійсько-слов'янської гимнографії.
7. Український нотолінійний ірмологіон: джерела, нотація, структура, історичний розвиток.

1 березня — у прикарпатському містечку Долині відбулося вшанування 90-ліття від дня народження славного краянину Мирослава Антоновича (1.03.1917–11.04.2006), видатного українського диригента, співака та музиколога. Відбулася міжнародна наукова конференція, у Долинському музеї «Бойківщина» було відкрито експозицію, присвячену Антоновичу. Організаторами ювілейного дійства стали ІЛН та Музикознавча комісія НТШ (Львів), а також представники Івано-Франківської обласної та Долинської районної адміністрацій.

З нагоди святкувань ювілею в Долину прибуло двоє дітей Антоновича — син Роман та дочка Андрія, а також учасник «Візантійського хору» Джон Вернерт, який, як і решта хористів, не володів українською мовою, проте любив літургійні твори Східного обряду та українські пісні.

Після урочистих привітань представників державних адміністрацій Володимира Федорака та Володимира Гарзда декан гуманітарного факультету УКУ о. Юрій Аввакумов відкрив конференцію. Гості та учасники ознайомилися з різними аспектами діяльності Мирослава Антоновича. Про свого славного Батька розповідали Роман та Андрія Антоновичі, спогадами про Диригента ділився Джон Вернерт. У доповідях Олександра Козаренка та Наталі Сиротинської говорилося про Мирослава Антоновича як митця та музиколога; Ганна Карась розповіла про феномен «Візантійського хору»; Уляна Граб — про теплі й щирі стосунки поміж Мирославом Антоновичем і його вчителем проф. Адольфом Хибінським (керівником кафедри музикології Львівського університету); про дослідження Антоновичем творчої постаті Олександра Кошиця повідомила Оксана Мартиненко. Цікавим фактом для слухачів стала доповідь Юрія Ясіновського про бібліотеку й архів Антоновича, які знаходяться у Львові, в ІЛН, і містять багаті матеріали до наукових праць Антоновича з історії української та голландської церковної музики, листування, фотографії, біографічні документи, матеріали про «Візантійський хор», спогади та щоденники, а також музикологічну літературу, ноти церковної музики, українську періодику діяльних видань та ін.

11 квітня — виповнився рік від дня смерті Мирослава Антоновича, видатного українського диригента, оперного співака, музикознавця та композитора. У каплиці УКУ було відслужено панахиду, а в ІЛН відбувся «круглий стіл», на якому зібралися представники ЛДМА та УКУ. Проф. Юрій Ясіновський, а також доц. Наталя Сиротинська та Уляна Граб поділилися спогадами про зустрічі з Маестро, проф. Олександр Козаренко розповів про надзвичайний виконавський рівень співу «Візантійського хору», де під багудою Мирослава Антоновича етнічні голландці популяризували українську духовну та народну пісню.

21 квітня — у м. Перемишлі (Польща) відновлено Регентський інститут Перемисько-Варшавської архієпархії. Після молебня до Пресвятої Богородиці курсантів привітав Високопреосвященний архієпископ Іван (Мартиняк), митрополит Перемисько-Варшавський. Дводенний лекційний курс прочитали проф. Юрій Ясіновський та доц. Наталя Сиротинська. Навчання в Регентському інституті заплановано на

- дворічний термін; реґенти опановуватимуть теоретичний і практичний матеріал з метою забезпечення високого рівня літургійного співу в греко-католицьких церквах Польщі.
- 27 квітня — у світ вийшло чергове, третє число «Калофонії» — наукового збірника з історії церковної монодії та гимнографії Інституту Літургійних Наук УКУ та Кафедри слов'янської філології Баварського університету ім. Юліуса Максиміліана у Вюрцбурзі. Підготувало збірник до друку Видавництво УКУ.
- 15 травня — у світ вийшов черговий, шостий випуск антології літургійного співу — «Сі-дальні вісьмох гласів з Перемишльського ірмологіону 50–60-х років XVII століття». Видання продовжує публікацію зразків сакральної монодії. Розширення змісту цієї антології спричинило зміну її назви, відтепер це «Антологія візантійсько-слов'янської сакральної монодії», про що йдеться в передмові редакторів серії проф. Кр. Ганніка та проф. Ю. Ясіновського.
- 5 травня — у конференц-залі УКУ відбулася зустріч університетської спільноти з Володимиром Луцівим, знаним співаком, бандуристом і великим промотором української культури на Заході. Славного гостя вітальною грамотою нагородив владика Гліб (Лончина). Після невеликого концерту квартету бандуристок «Львів'янки» Львівської філармонії промовець поділився спогадами про цікаві випадки зі свого життя, розповів про творчі поїздки та плани, а також про дружні взаємини з Мирославом Антоновичем та його «Візантійським хором».
- 28 червня — 13 липня — у Львові діяла Третя літня реґентська школа. Новацією стало проведення її не в Успенській Унівській лаврі, як у попередні роки, а в Українському Католицькому Університеті, у приміщенні Інституту Літургійних Наук, працівники якого й започаткували цей навчальний проект. Львівську наукову молодіжну групу представляли випускники Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка: дисертанти й аспіранти Надія Балущька, Ольга Камінська, с. Тереза (Наталія Юсипів), с. Соломія (Тетяна Тесля); магістри Наталя Кончак і Наталя Крук; бакалавр Оксана Гливанська та студенти III курсу теоретичного відділу Дарія Безвершенко, Марія Качмар і Наталя Стинич, а також реґент храму Пресвятої Євхаристії Ірина Мельник. З Івано-Франківська на Школу приїхали представники Прикарпатського педагогічного університету докторант Богдан Кіндратюк та аспірантки Іванна Судомир і Люба Терлецька. Як і в попередні роки, програма включала літургійно-богословський і музичний навчальний напрямки, проте присутність молодих музикознавців-медієвістів потребувала вироблення спеціальної навчальної схеми. Тож поряд із традиційними щорічними предметами, такими як хор, літургіка і літургійний спів, слухачі на заняттях у груповій та індивідуальній формах вивчали історіографію та джерела монодії, історію і теорію української монодії XVII ст., теорію українського ірмологічного співу.
- 10–12 жовтня відбулася V Міжнародна конференція з історії церковної монодії та гимнографії, організована Інститутом Літургійних Наук УКУ (докладніше про неї див. у публікації Н. Сиротинської «Медієвістична конференція в Успенській Унівській лаврі» у цьому числі збірника, с. 295–297).
- 14 листопада — в Інституті Літургійних Наук відбувся науковий семінар «Северин Боецій як філософ і богослов (бл. 480–524)». Про римського філософа-неоплатоніка, математика й теоретика музики, богослова та політичного діяча пізньої античності студентам і працівникам УКУ розповідали перекладачі творів Боеція Андрій Содомора та Ростислав Паранько.
- 26 грудня — в Інституті Літургійних Наук відбувся науковий семінар, присвячений науковцям-ювілятам, дослідникам літургійної музики: Федорові Стешку (1877–

1944), Павлові Маценку (1897–1991), Борисові Кудрику (1897–1952), Юрієві Келдишу (1907–1994), Ніні Герасимовій (*1927). Виступили проф. Юрій Ясіновський, доц. Наталя Толошняк (Івано-Франківськ), доц. Уляна Граб і доц. Наталя Сиротинська, які розповіли про непростий життєвий шлях ювілятів, сферу їх наукових зацікавлень, просвітницьку діяльність, зокрема на еміграції. Було організовано виставку авторських публікацій з бібліотеки ІЛН.

Підготувала Наталя Сиротинська